

ՏԱՌԱՊԷ՛, ՏՂԱՍ

Տառապե՛, սրղաս, զիսցի՛ր տառապիլ.
Տառապանքն հոգւոյդ ծաղիկն է անմեռ,
Որուն հիւրք բոլ կաթիլ առ կաթիլ
Երակներուդ մէջ կազմե բիւր գետեր:

Քեզ ի՞նչ բէ գետեր ժրպսի շատերուն
Եւ քեզի բաժին սոսկ վիշտդ մընայ,
Չունենաս ո՛չ չուն, այս գործ օրերուն,
Ո՛չ յոյս մը աղօս, լիութիւն անխնայ:

Մոռնաս հայրենի բաղքութիւնն անգին,
Մայրենի համբոյրն երազ մը դառնայ.
Տանջուի՛ս տառապի՛ս կրկին ու կրկին
Ու ցաւդ անամոք ո՛չ ոք իմանայ:

Թող սիրտդ ամեն օր տանջէ վիշտ մը նոր
Ու հոգիդ այրեն կարօտներ անհուն.
Եւ ուշամոլոր, ինկած հեռաւոր,
Կանչես տառապանքդ անմուն ու անսուն:

Եւ քեզ ի՞նչ քննու խօսքերով դիւքեմ
Մութ ուղիներուս անդունդին մէջ խոր,
Քեզ ի՞նչ հեկեաքով օրհնմ, բովովեմ.
Մոռցեր եմ արդէն օրերս լուսաւոր:

Լրտեր եմ բոլոր յոյսերս անեղծ,
Եւ չեմ ցանկացեր ո՛չ փառք, ո՛չ պալատ...
Այլ ի՞նչ կերպ խօսիմ, այս չար կեանքին մէջ
Տարաքա՛խս սրղաս, պանդո՛ւխս անվրաս:

**

Իմ նրազներուն կարօ՛սն հեկեկուն
Ու իմ տենչերուս դիւքա՛նք գինով,
Դո՛ւք չեմ, որ այսօր, զիւրերն անմուն,
Կը նեղեմ հոգիս բունտ խօսքերով:

Դո՛ւք չեմ, որ սիրտս կը փակեմ անվերջ
Ու զիս պատէ պատ կը զարնէ ուժգին
Աշխարհի այս խա՛ռքն խնջոյթին մէջ
Եւ բոց բառերով կ'երգեմ ցնծալին:

Իմ նամբուս վրայ լեռներ եմ դիզում
Ու իմ պալատներս գործ օրերու տակ
Կը հեծնեմ անլուր, վարդերս եմ բոռում,
Եւ միտամոլոր՝ լրում գլխահակ:

Անեղծ կարօտով կը երջամ ուժգին,
Միշտ գերին քամ զիս ձեր քմայթին,
Անհուն տրտմութեամբ կուլայ իմ հոգին,
Յորդած՝ ձեր երգի կանչով վրէժագին:

Պիս՝ լրո՛ւք՝ արդեօք երբ իյնամ յանկարծ
Կեանքի անողոք անդունդին մէջ խոր.
Ի՞նչպէս պիտ' մոռնամ անցեալիդ առկայծ,
Ինձ ին՛չ պատասխան պիտ' տայ օր:

..

Հեռացե՛ք, հեռացե՛ք, տենչեր իմ անսուն,
Լքեցե՛ք անաղմուկ իմ հոգին միմակ.
Հեռացե՛ք, հեռացե՛ք, յոյսեր ապարդիւն,
Մերկացած իմ քննու խոսքերէն յսակ:

Ու տարեմ երգերս զքնացով արքած՝
Օրերու անամոք այս գեհեղեղն մէջ,
Նետեցե՛ք երազներս հովերուն անդամ,
Յնծացե՛ք ու լացե՛ք ժրպսով մ'անվերջ:

Եւ չունիմ ձեզ համար սի՛րս մը կարեկից —
Մարդիկ զայն խրկեցին նիրաճով անգութ.
Ի՞նչպէս ձեզ գուրգուրամ, դեռ ես ո՛չ ոքից
Համբոյր մը չբացայ անկեղծ, անյապուրդ:

Չե՛մ բզաւ ես այսօր ո՛չ վիտ ոչ բախի՞ծ:
Գոցած եմ դռներն ողջ իմ հրագներուն,
Ու ա՛լ չեմ փայփայեր ձեր կարօսն անբի՞ծ.
— Ո՛վ պիտի ձեզ լրտէ այս չա՛ր օրերուն:

Եւ ես ձեզ իմ սրտիս ծաղիկներով հեզ
Դգուեցի քննութեամբ, պատեցի՛ մինչեւ.
Ամեն օր քիչ առ քիչ, նոխազ մը որպէս,
Կեանքս զոնք քիչ ձեր խորանին առջեւ:

Բարձրաբերձ լեռներու քովովն երկիւղած
Ու կանանչ անտառի նրաւեովն անհաս
Լեցուցիք հողիս կոյս բոցով մ'առեղծուած,
Ու իջան մի առ մի բիւր խոհեր վրա:

Ի՛նչ քրիֆ դուք, սաղայն, ձեր ցոլով ժպտուն,
Սրտիս մեջ դրած բոց կարօս մ'առ յաւես:
Հեռացե՛ք, հեռացե՛ք, մայր ու անձուն,
Ա՛լ բոլե՛ք ինձ միմաի իմ հոգեբուս հես:

Մամիթօլ

ՅՈՎ.Լ. ՄԱՀՏԵՍԵԱՆ

ԶԸՐԻԻԿ ⁽¹⁾

ՔՐԴԱԿԱՆ ՎԷՊ

Ջրբրիկ՝ մեծ մարդու մը տղայ կ'ըլ-
լայ: Հայրը կը դնէ վարժատուն՝ կը կար-
դացնէ: Աւուր մ'էկին՝ Բնավշ-խաթուն,
կուգայ Ջրբրիկն երազը, մասնինքը իրա-
րու հետ կը փոխեն. հետ-լուսուն կ'ելնէ
վեր, քանի՛ որ իր վարժապետն անոր դաս
կուտայ՝ Ջրբրիկ չի սովորիր, խող կ'ըսէ:

Վարժապետը կ'երթայ Ջրբրիկի հօրը
կ'ըսէ, — Ես քա՛նի որ անոր դաս կուտամ՝
անիկ խող կ'ըսէ: Անիկ խենթեցեր է. սի-
րահար է՝ ինչ է...:

Հայրը կ'ըսէ, — Հիմա ամառ է, թող

ելնէ դուրս՝ ման գայ, մինչեւ աշուն՝ հօր
դայ հօտի իր գամին:

Ջրբրիկ կ'ելնէ դուրս, թէ օր մը՝ թէ
երկուք կը մնայ, մէկ օր կըսէ, — Ես պիտի
երթամ աշնին տեղ:

Հնկերնքը կ'ըսեն, — Մենք ալ պիտի
գանք քեզ հետ:

Կ'ըսէ, — Չէ, ես միմաի պիտի եր-
թամ:

Օր մը երկու կ'երթայ՝ հաց չ'ունենար
հետը, կ'անօթենայ, կ'ըսէ, — Երանի թէ
հաց մ'ըլլար՝ ես ուտէի, ու ջուր մ'ըլլար՝
ես խմէի, յետոյ մ'եննէի...:

Կ'երթայ..., մէկ տար մը գէ՛մ կու-
գայ, տա՛նի կտիր մը (հօտ) ոչխար աղ-
տեղ կ'արածայ, հովիւը քովը:

Կ'ըսէ, — Հովիւ, հովիւ ըսածդ վա՛նքի
պէս է, հացտուր է: Աստծո՛ւ սիրոյն ըլլայ,
ուտե՛լ մը խմե՛լ մը կա՛յ ըստեղ, ես քաղ-
ցեր եմ:

Հովիւը թէ, — Հա՛, Աստծու շնորհիւ
ու Արարու Ամիրին, Բնավշ-խաթունը ի՛նչ

(1) Այս սրտառուչ հեքիաթավէպը գրի
առած եմ 1907ին վրանայ մէջ, կառկարի բա-
բառով: Բնավշ-խաթունի Օրօրը («Կայրուր»)՝
կը դնեմ Հայերէն Թարգմանութեամբ միայն
իսկ հեքիաթին կամխքը կուտամ աշխարհաբա-
րով, որովհետեւ զուտ գաւառական լեզուն
գիւրաւ չ'պիտի հասկցուի ընթերցողներէս:
Բնագիրը կը տպուի Ազգագրական հաստի
մը մէջ: